

חברה לחקלאות בגליל העליון

פיתוח, מחקר והדרכה

מיזם הדברה איזורית של הזפי"ת מתרחב

לפיילוט הדברה הוליסטית

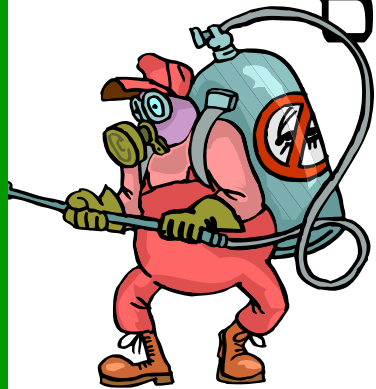
יוסי הלפרין, דוד דהן
מרים זילברשטיין, סמדר אידלין-הררי ודוד קלס
ולרי אורלוב-לויין, אבי פלס, בני קלמן ורמי אברהמי

מדריכי שהם וועדות מקצועיות
הגליל והגולן

כנס ראש פינה דצמבר 2018

המטרות המרכזיות של המיזם והפיילוט

- שמירה על איזון אגרו-אקולוגי בין שטחי החקלאות יצרני המזון לבין השטחים הירוקים והסביבה האורבנית

- שמירה על תוצרת חקלאית איכותית (ללא נזקים וללא שאריות תכשירי הדברה)

אגרו - אקולוגיה

יחסי הגומלין בין החקלאות (האינטנסיבית) והסביבה

חקלאות:

תוצרת חקלאית בממשק
אינטנסיבי מבוסס ריסוסי הדברה

- יכול גבוה והכנסה גבוהה

בסביבה:

פארקים, גינות, חצרות
וסביבה ללא רעלים וללא
הפרעה

אגרו אקולוגיה

יחסי הגומלין בין החקלאות (האינטנסיבית) והסביבה

חקלאות בר קיימא
ידידותית לסביבה

בסביבה:
פארקים, גינות, חצרות
וסביבה ללא רעלים

מיזם זפי"ת גליל – גולן

הקף דונמים:

2011 : 18,000 ד'

2012 : 45,000 ד'

2013 : 45,000 ד'

2014 : 57,000 ד'

2015 : 57,000 ד'

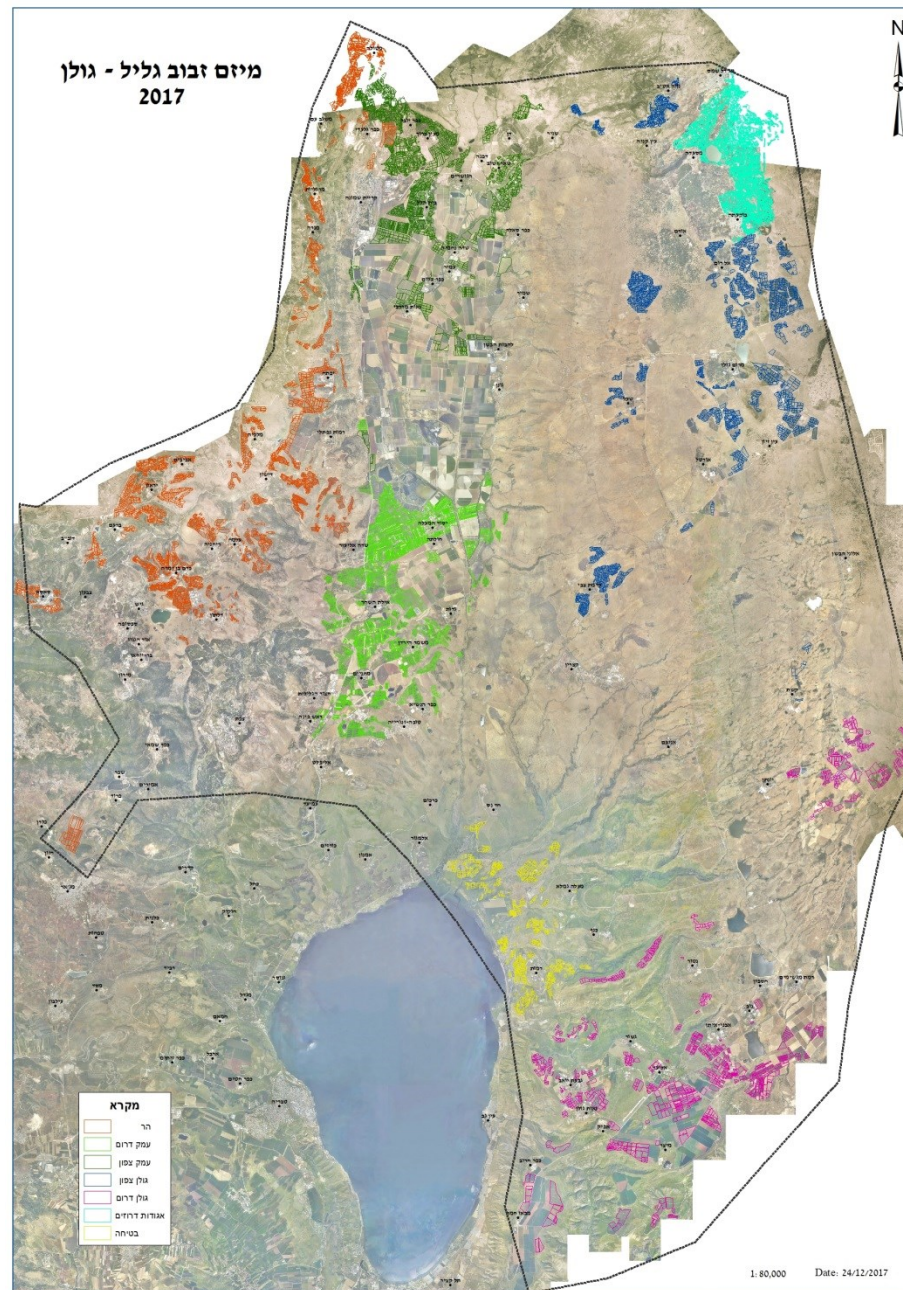
2016 : 72,000 ד'

2017 : 80,000 ד'

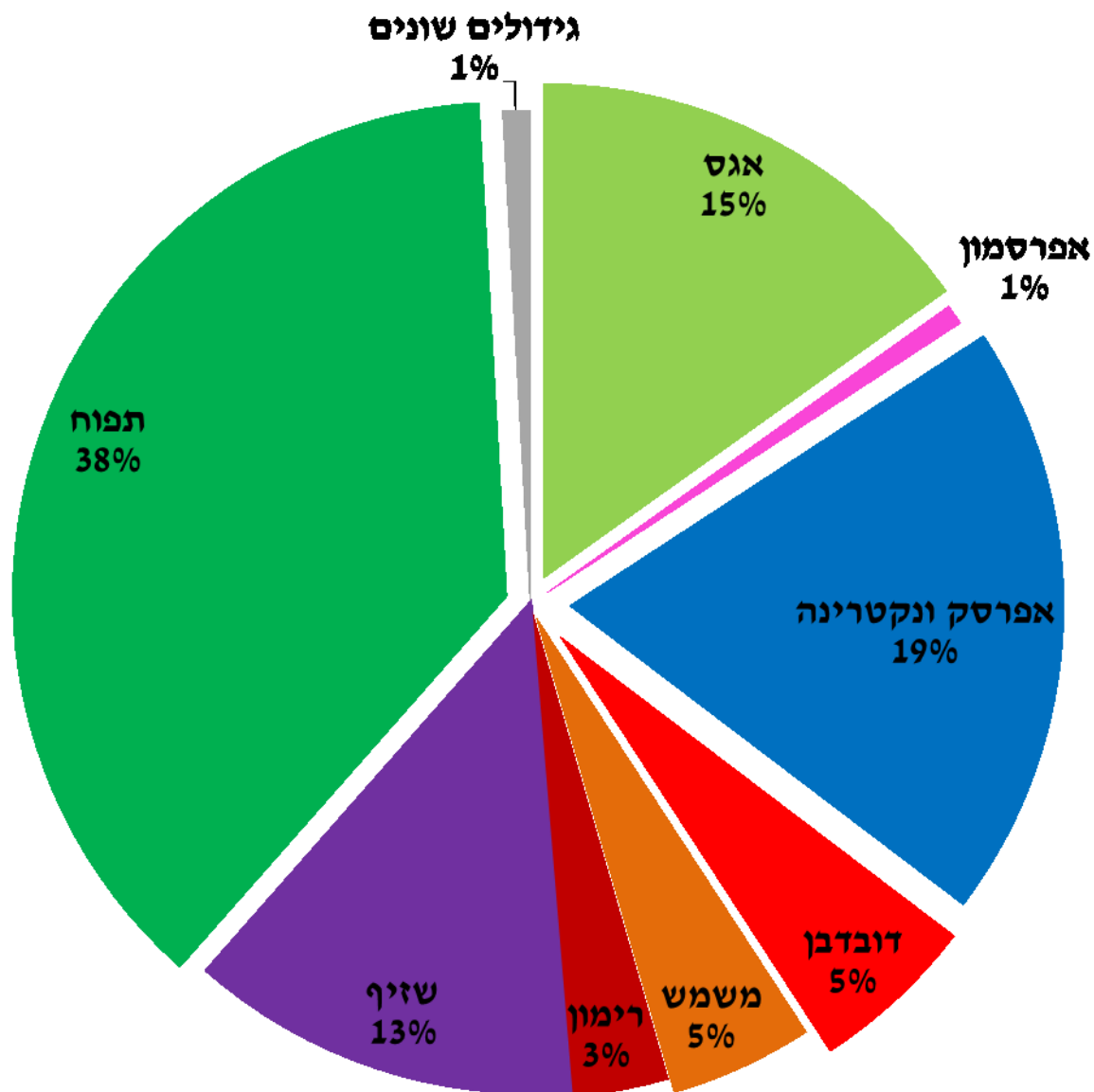
2018 : 72,000 ד'

קיבוצים, מושבות,
מושבין ודרוזים

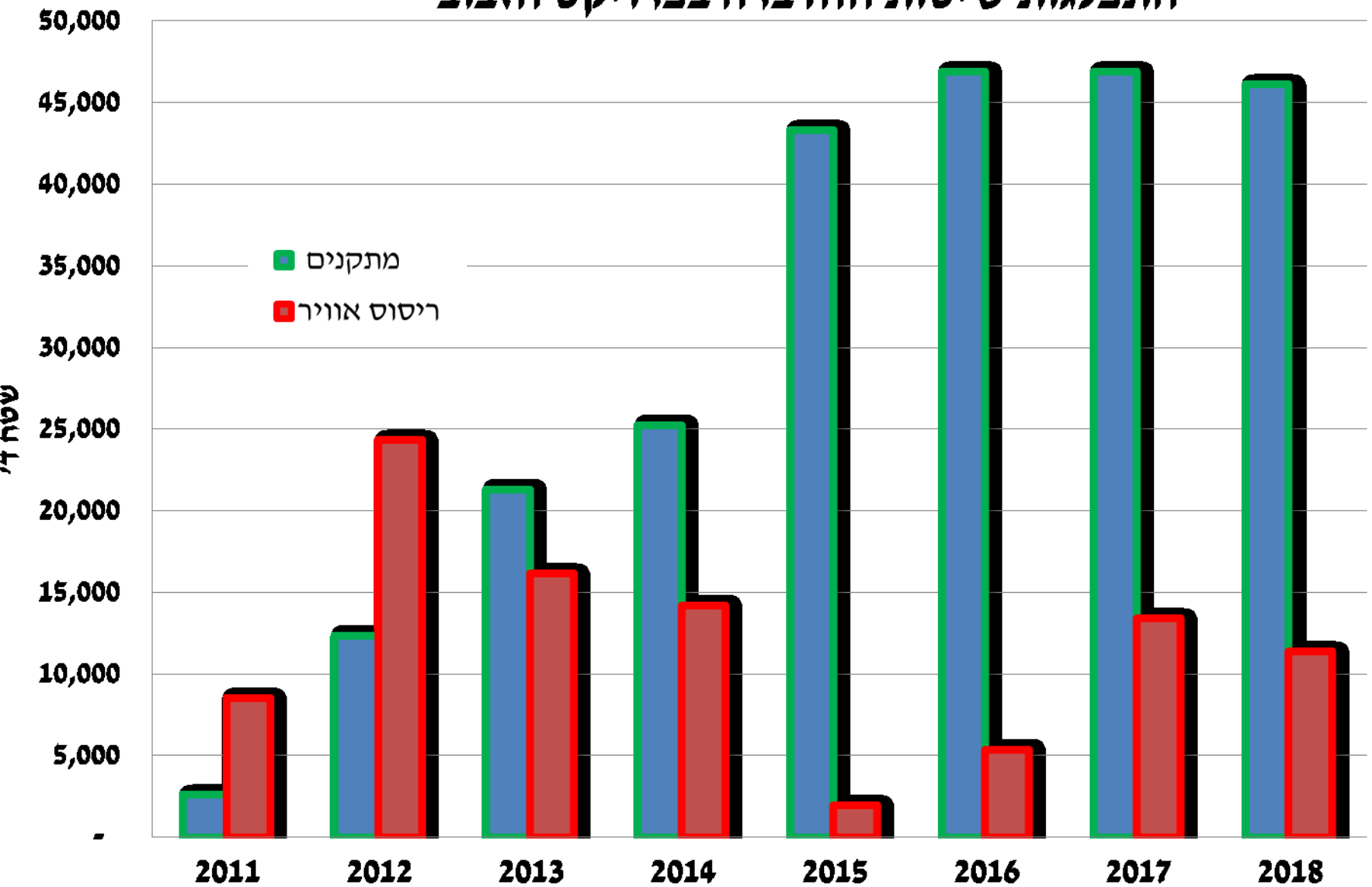
פעילות קהילתית במספר
ישובים, ע"י איכות הסביבה

הקף גידולי המטעים – במיזם הזבוב, גליל גולן 2018

התפלגות שיטות ההדברה בפרויקט הזבוב

המאפיינים העיקריים של עונת 2018

• **נוכחות גבוהה של זבוב בתחילת העונה, ונגיעות מפתיעה בדובדבן.**

• **אי אחידות בפריחה ובהבשלה של אפרנקט – פירות מקדימים היוו אתר משיכה לנקבות שעברו את החורף.**

• **נוכחות גבוהה של זבוב במטעי ההר הגבוה בגליל העליון, בעיקר עד חודש יולי, שחייב תיגבור ההדברה בריסוסי אויר וקרקע.**

• **במרבית שטחי המיזם לא היתה נגיעות מסחרית של הזבוב.**

• **מצאי תכשירי ההדברה הזמינים ומורשים כיום, מקשים על הדברת אוכלוסיית זבוב שהתבססה במטע.**

• **סניטציית הפרי בגמר קטיף מהווה גורם מרכזי בהדברה ידידותית.**

• **נשך של תפוחים נגועים מהווה גשר להעברת הזבוב מעונה לעונה.**

שידורג הניטור במלכודות נקבות

גוף המלכודת	מושכן
טפרי	ביולור
טופטראפ	ביולור
טופטראפ	טופטראפ

סוג המלכודת לניטור				אתרי המיזם
סכה' מלכודת	שטיינר	טפרי	טופטראפ	
604	221	340	43	גולן
666	381	231	54	הר
605	257	339	9	עמק דרום
260	152	108		עמק צפון
2135	1011	1018	106	סכה' מלכודות

שידורג בממשק הניהול האיזורי

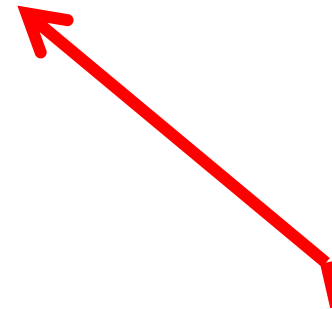
נקודות חמות (איזור חם):

א. שיפור בניטור מלכודות ופיקוח פרי (הנגיעות)

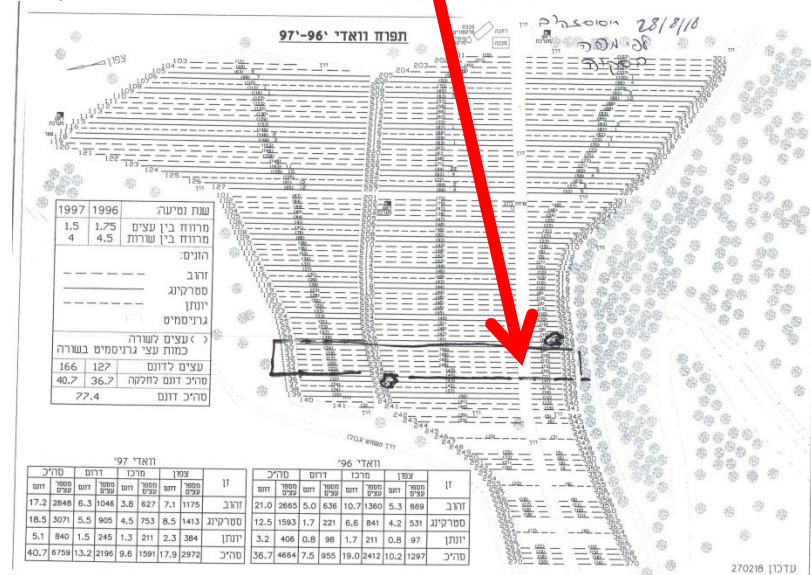
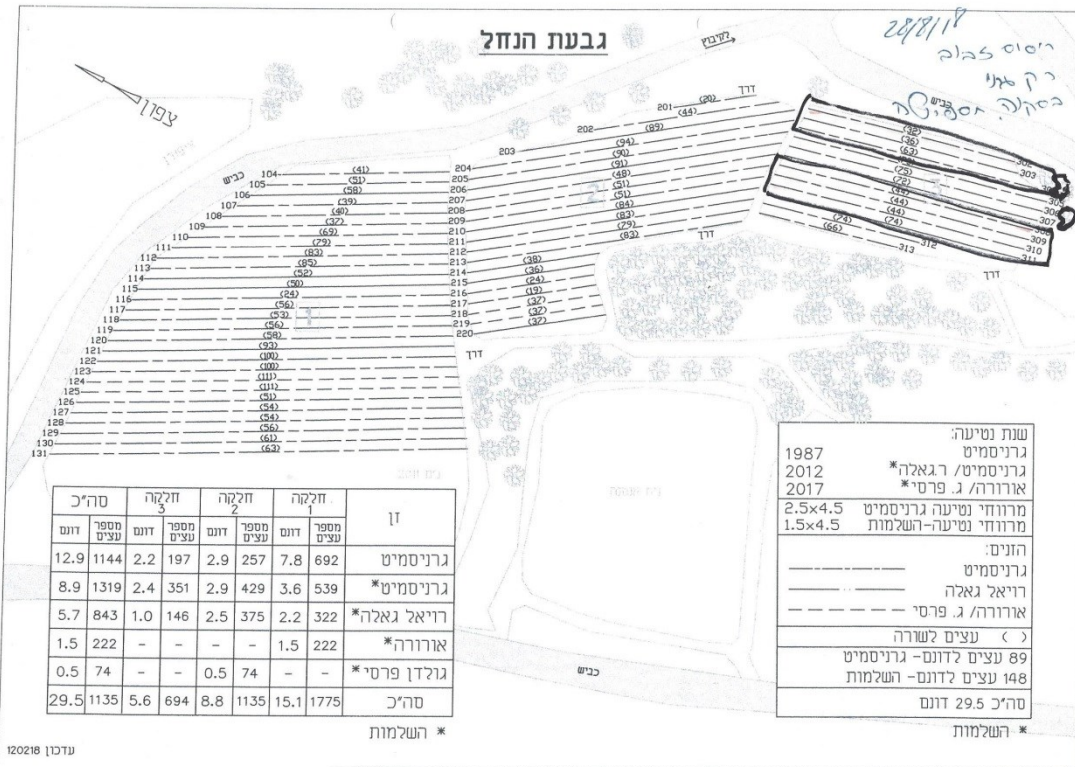
ב. הדברה ממוקדת (חקלאות מדייקת)

ג. "קירור" מוקדי זבוב

מנרה – משק עם הסטוריה קשה של זבוב

הדברה ממוקדת

מטע מנרה: ריסוסי תיגבור* במטעי תפוח בשנים 2017, 2018

הזן	רמת הזבוב (הסטוריה המקומית)	הקף דונמים לזן	מס' טיפולים ממוצע לד' ב 2017	מס' טיפולים ממוצע לד' ב 2018
זהוב	קלות	72.00	10.50	4.50
זהוב	קשות	26.50	12.00	8.00
סטארקינג	קלות	83.00	10.00	3.00
סטארקינג	קשות	6.00	12.00	8.00
גרניסמיט	רגילות	132.00	10.00	1.50
פינק לידי	רגילות	37.20	10.55	1.27
סאונדאונר	רגילות	16.00	10.00	0.00
סכה דונמים		372.70	75.05	26.27

- סניטציה בסוף העונה הקודמת איסוף פרי נגוע מהקרקע
- רשת הגנה של מתקנים אחידים על כל החלקות, 4 ריסוסי אויר והגנה על המטע בשולי היער

מטע מנרה: ריסוסי תיגבור* במטעי תפוח בשנים 2017, 2018

הקף דונמים מרוססים בתיגבור ב 2018	הקף דונמים מרוססים בתיגבור ב 2017	הקף דונמים לזן	רמת הזבוב (הסטוריה המקומית)	הזן
4.50	10.50	72.00	קלות	זהוב
8.00	12.00	26.50	קשות	זהוב
3.00	10.00	83.00	קלות	סטארקינג
8.00	12.00	6.00	קשות	סטארקינג
1.50	10.00	132.00	רגילות	גרניסמיט
1.27	10.55	37.20	רגילות	פינק ליידי
0.00	10.00	16.00	רגילות	סאונדאונר
26.27	75.05	372.70		סכה דונמים
0.50	4.00	15.00		דובדבן

* רשת הגנה של מתקנים אחידים על כל החלקות, 3 ריסוסי אויר

ריסוסי תיגבור במטעי תפוח ביפתח 2016 - 2018

מס' סבבי ריסוס ממוצע לחלקה			זן תפוח
2018	2017	2016	
3.25	3.42	8.01	זהוב
1.60	3.20	8.00	יונתן
4.03	4.67	8.95	סמיט
3.35	3.94	8.50	ממוצע

שידרוג בממשק הניהול האיזורי

נקודות חמות:

העיון הנגיעות

תכנית מחקר ממומנת מדען העוסקת באיפיון הנקודות החמות
ד"ר ליאור בלנק

ב. הדברה ממומנת

ג. "קירור" מוקדי זבוב

השפעת היער על אוכלוסיות הזבוב

תובנות חדשות - 2018

- נקודות חמות ככלי להדברה ממוקדת והפחתה משמעותית בריסוסים

- תרומת היער לאוכלוסיית הזבוב במטע

כנס מגדלים 7.1.19 בקיבוץ עמיר

**פיילוט הדברה ידידותית איזורית בשטח 5,000 ד'
בעמק החולה**

חברה לחקלאות בגליל העליון

פיתוח, מחקר והדרכה

הדברה ידידותית-איזורית הוליסטית בשטחים חקלאיים פיילוט באיזור הצפון 2018 - 2019

דוד דהן, יוסי הלפרין
מרים זילברשטיין, סמדר אידלן-הררי, רמי אברהמי

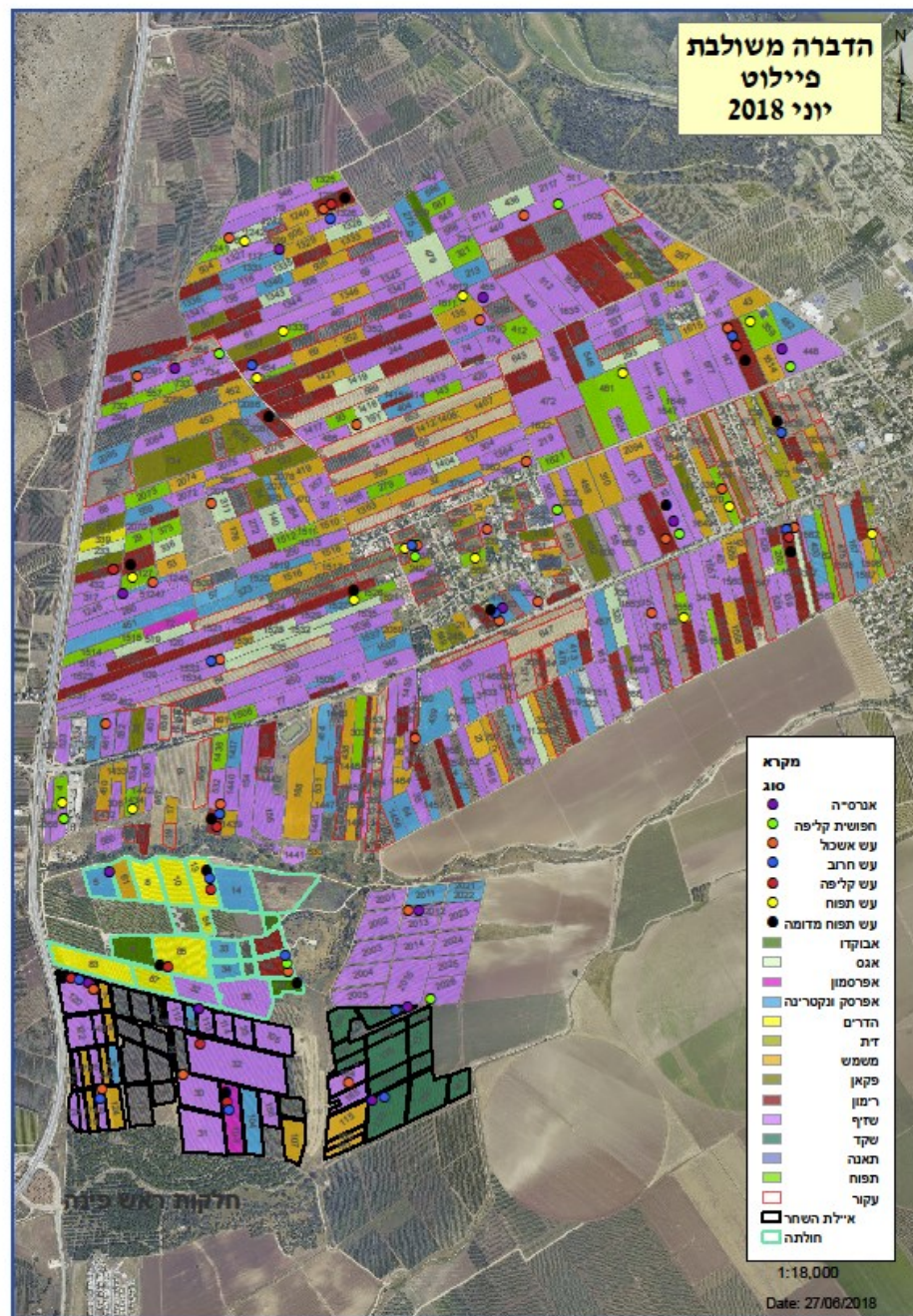
מטרות הפיילוט:

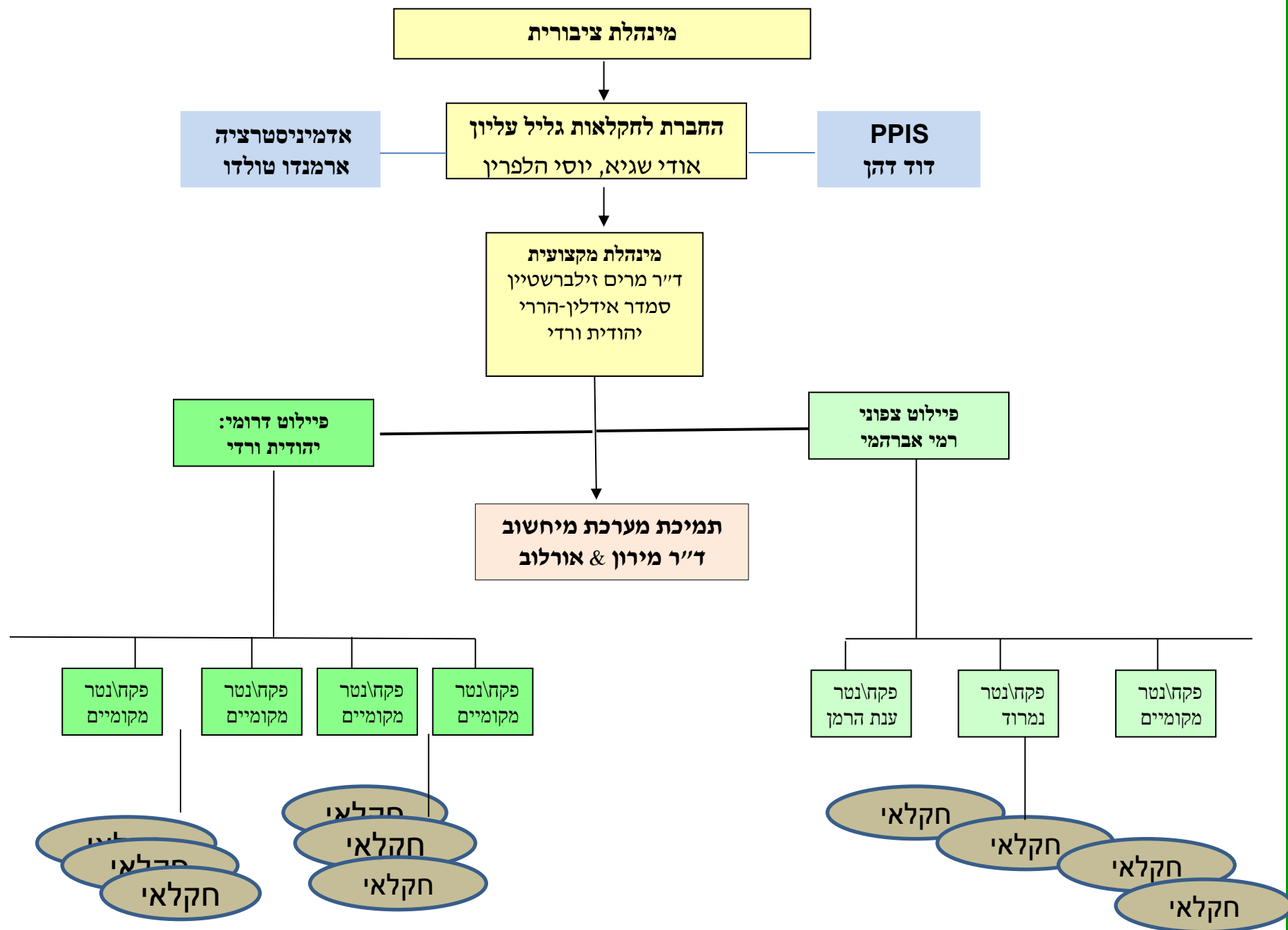
- הרחבת הקשר בין החקלאות לסביבה (אגרואקולוגיה).
- הפחתת מספר ריסוסי ההדברה.
- מעבר לטיפול הדברה המבוססים על טכנולוגיות ידידותיות.
- ביסוס מערך טיפול איזורי במזיקים השונים, דגש על ע.ת.מ.
- קביעת סטנדרטים של פיקוח.
- שת"פ עם החקלאים.
- הרחבה ושידרוג מערכת הניהול האיזורי.
- קביעת סטנדרט איזורי לתרבות חקלאית בממשק הוליסטי.

גידול	סכה' דונמים
אבוקדו	35
אגס	226
אפרסמון	29
אפרסק ונקטרינה	496
גויאבה	8
הדרים	141
משמש	716
פקאן	187

גידול	סכה' דונמים
נשירים	4,344
הדרים	141
רימון	611
אבוקדו	35
שונים	207
סכה'	5338

רימון
שזיף
שסק
שקד
תאנה
תפוח
סכה'

קבוצות הפגעים (מזיקי מפתח) שמטופלים בפיילוט

(2018 - 2019)

- **זבובי פירות (זפי"ת וז"א)**

- עש תפוח מדומה (ע.ת.מ.)

- עש חרוב

- עש קליפת ההדר

- עש אשכול

- עש המשמש (אנרסיה)

- עש תפוח

- חיפושית הקליפה

- מחלות לפי גידול

שיטת העבודה:

- **ניטור ופיקוח פרי: בעזרת מלכודות ובדיקות בחלקות**
- **טיפול ידידותי חלופי: חוטי בלבול, לכידה המונית**
- **ריסוס בתכשירים מקבוצות כימיות חדשניות (במקום**
תכשירים זרחנים אורגניים וקרבמטים)
- **התייחסות להופעת המזיקים באופן מרחבי**

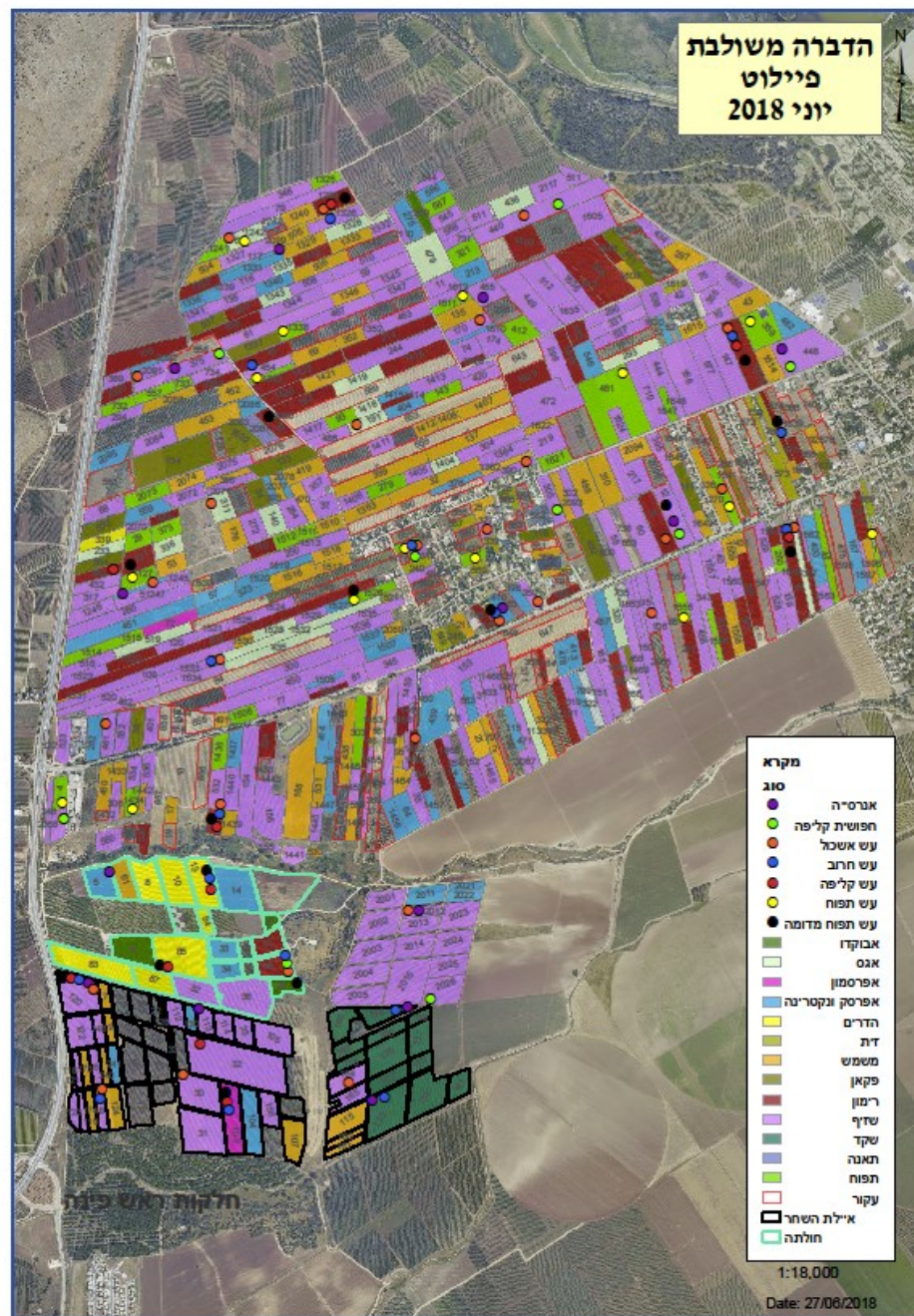

פיילוט צפוני: יסוד המעלה, חולתה ואיילת השחר

פריסת מלכודות ניטור במתחם הפיילוט:

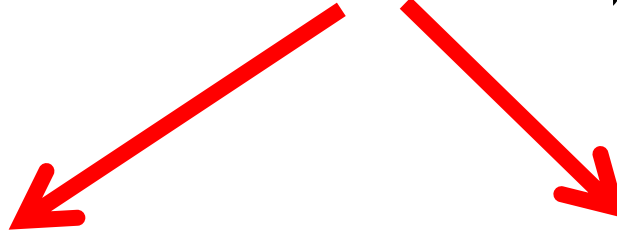
- עש חרוב
- עש קליפת ההדר
- עש אשכול
- עש המשמש (אנרסיה)
- עש תפוח
- עש תפוח מדומה (ע.ת.מ.)
- זבובי פירות

132 מלכודות ניטור לעשים
+
55 מלכודות זפי"ת

פרוטוקולי הדברה מבוססים על:

- יעד השיווק של הפרי

פרי לשיווק מקומי

עפ"י פרוטוקולים קיימים או שיפותחו

פרי ליצוא

עפ"י פרוטוקולים זמינים של PPIS

שימוש באמצעי ההדברה הידידותיים:

- פרמוני מין לבלבול ההזדווגות
- מלכודות ללכידה המונית
- שימוש בריסוסי הדברה בתכשירים מקבוצות רעילות 3, 4

טבלה 3 : ריכוז הנחיות לשימוש באמצעי הדברה ביוטכנולוגיים במטעי הנשירים

שם המזיק	אמצעי הדברה ידידותיים	טיפול תיגבור הדברה	תיגבור טיפולי הדברה
עש תפוח	טיפול קונבנציונלי – מבוסס ריסוסים בתכשירים ברמות רעילות שונות		
עש אשכול			
עש קליפת ההדר			
עש חרוב			
עש תפוח מדומה			
עש האנרסיה			

טבלה 3 : ריכוז הנחיות לשימוש באמצעי הדברה ביוטכנולוגיים במטעי הנשירים

שם המזיק	אמצעי הדברה ידידותיים		טיפול תיגבור הדברה	תיגבור טיפולי הדברה
	פרומונים\ מתקני לכידה	מועד תליה		
עש תפוח	חוטי בלבול : 70 לד' או פצ'ים : 50 לד'	לפני ביופיקס	2 ריסוסים כימים בדור ראשון	4 לכידות בשבועיים רק כאשר הנדיפית הינה רגילה. או נגיעות בפרי.
עש אשכול	חוטי בלבול : 70 לד'	לפני דור 2	ביצים על פרי	עפ"י לכידות ונגיעות בפרי
עש קליפת ההדר			נגיעות	טיפול בטרייסר, או קורגן או ביו טי עפ"י לכידות ו/או נגיעות
עש חרוב				טיפול בטרייסר או קורגן, או ביו-טי עפ"י לכידות ו/או נגיעות
עש תפוח מדומה		כל השנה	עפ"י הנחיות הפרוטוקול	עפ"י הנחיות הצוות המקצועי
עש האנרסיה	חוטי בלבול : 40 לד'	מפברואר - מרס	ע"פ נוכחות בעונה הקודמת	עפ"י לכידות ונגיעות בפרי

• **בדיקת שאריות חומרי הדברה בתוצרת :**

עפ"י תכנית דיגום שנבנתה בשיתוף פעולה עם PPIS
(ברט).היו מספר מפגשים עם רכז השטח, ונדגמו פירות
לבדיקת שאריות חומרי הדברה

מדדים לבחינת ההשפעה של הפיילוט:

- הקף השטחים שיעברו לשימוש באמצעים ידידותיים (בלבול ומתקנים אחרים).
- מעקב אחר הקף הריסוסים לד' בהשפעת פעילות הפיילוט.
- מניטור השתנות קבוצות הרעילות של חמרי ההדברה שבשימוש.
- **ניתוח נתונים רב גורמי ע"י אנשי האקדמיה**
- Impact Quotient
- השפעה הסביבתית של חומרי הדברה (EIQ)
- מעקב אחר רמת האוכלוסיה שגורמת לבלבול.
- מעקב אחר רמת הנזק בפרי לפני התחלת הפיילוט ובמקום.
- מעקב אחר שאריות חמרי הדברה בתוצרת החקלאית המשווקת.
- מעקב עלויות ההדברה של המגדל.
- מעקב אחר נוכחות אויבים טבעיים.

תוצאות ראשונות

יולי - דצמבר 2018

נחישות צוות
הפקחים והנטרים

הדברה משולבת איילת השחר וחולתה פילוט 2018

- מקרא**
- אנרסייה- עש המשמש
  - חיפושית קליפה
  - עש אשכול
  - עש חרוב
  - עש קליפה
  - עש תפוח מדומה
  - עש תפוח
  - איילת השחר
  - חולתה
  - לא במזים
  - גיאבה
  - אבוקדו
  - אגס
  - אפרסמון
  - אפרסק ונקטרינה
  - הדרים
  - זית
  - משמש
  - פקאן
  - רימון
  - שיף
  - שסק
  - שקד
  - תאנה
  - תפוח
  - עקור

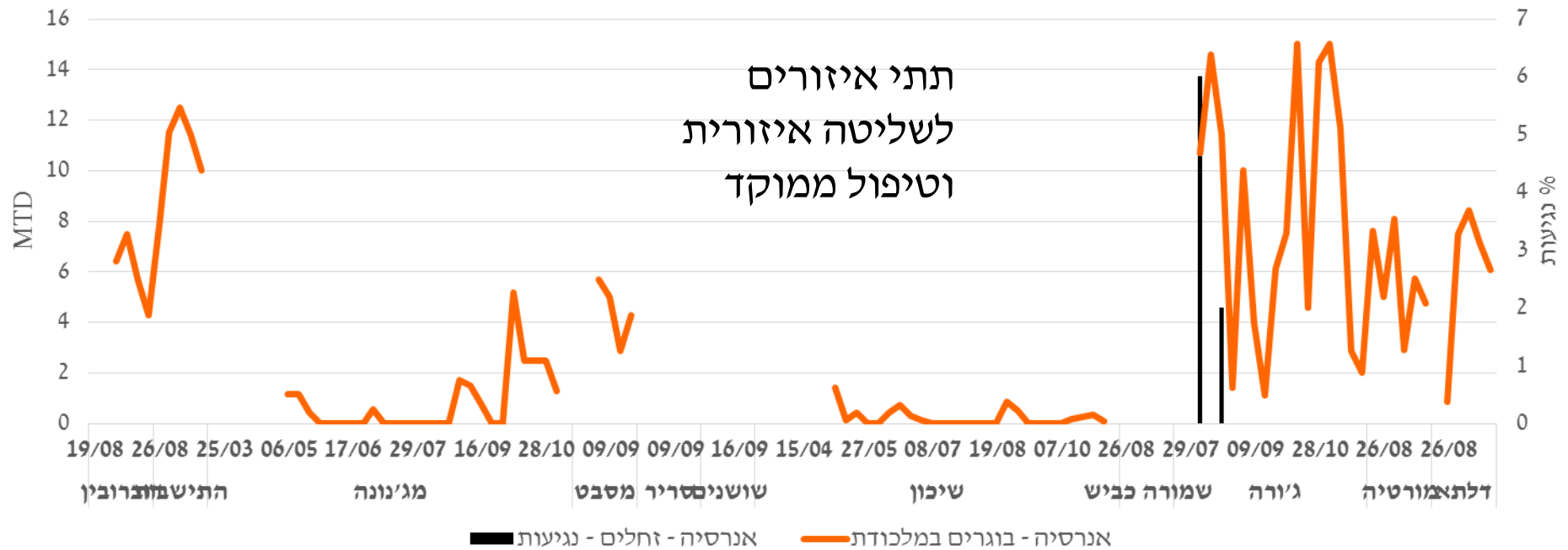
1:20,000

Date: 12/12/2018

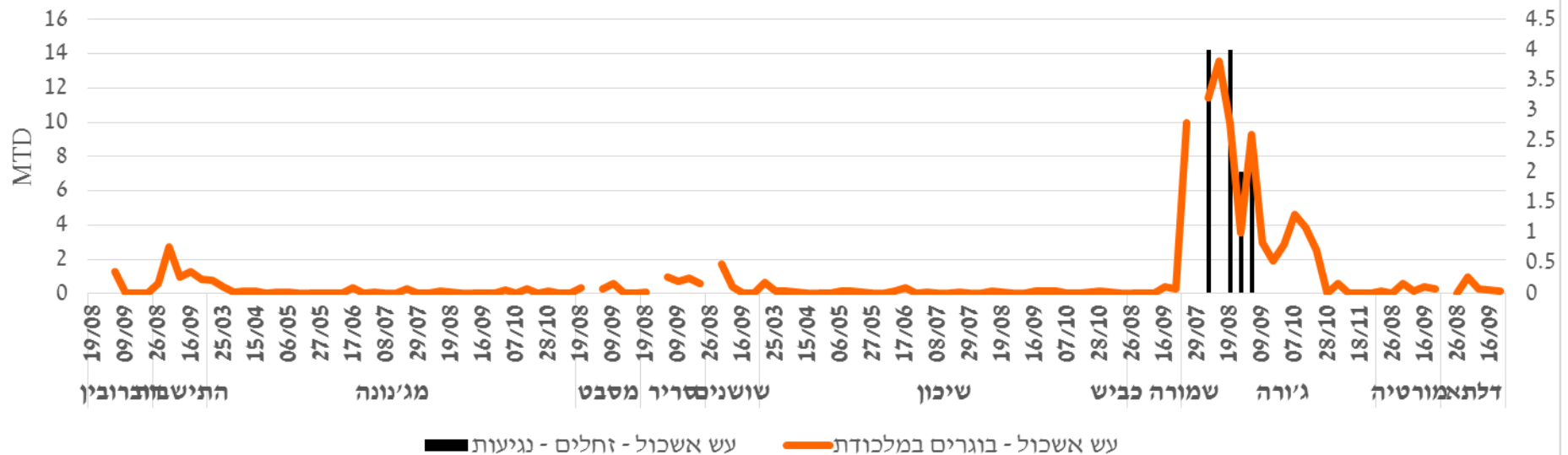

אנרסיה עש המשמש

פיילוט צפוני

עש אשכול

עש קליפת ההדר

עש החרוב

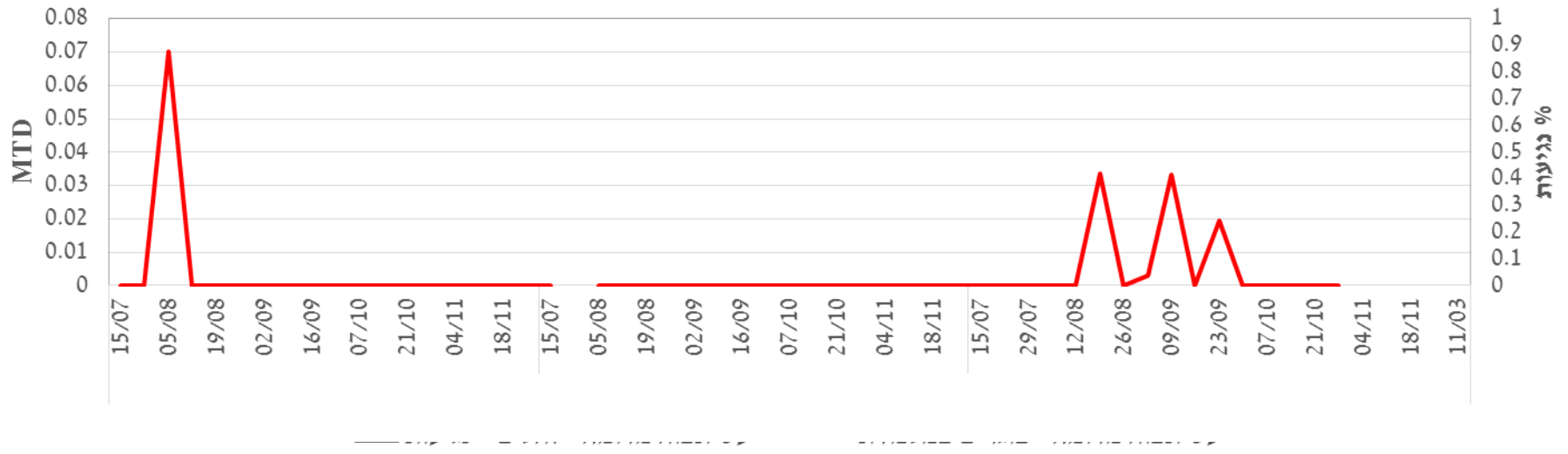
פיילוט צפוני

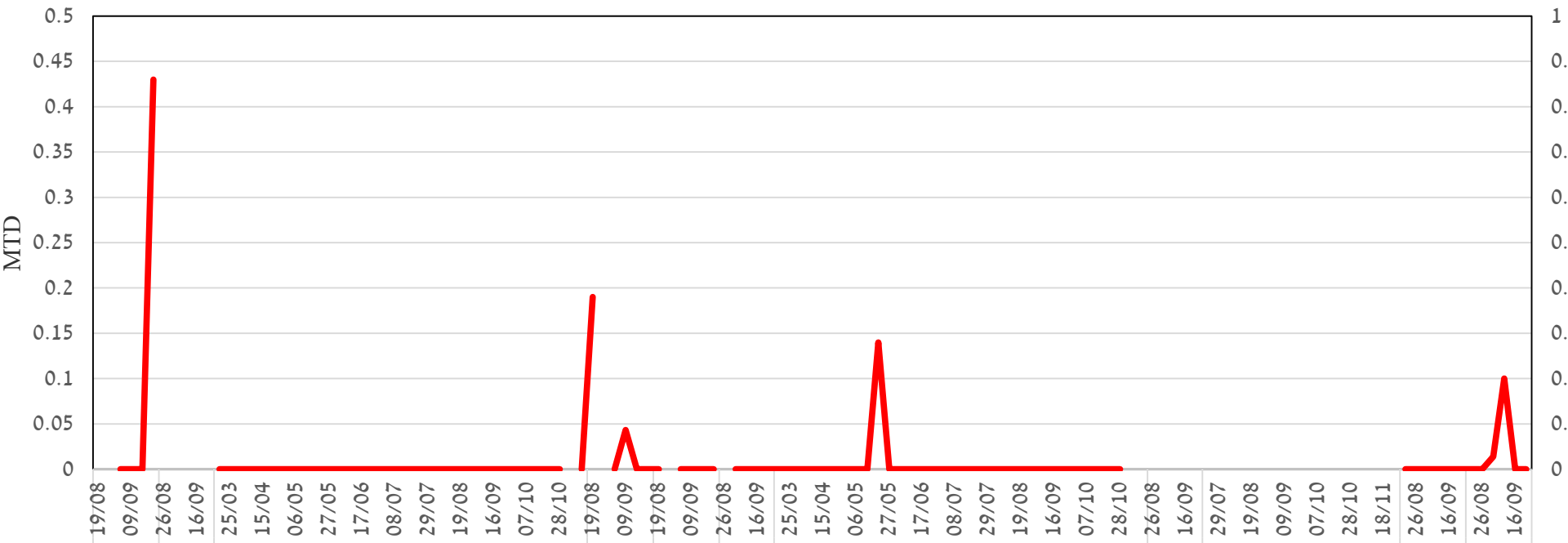

עש תפוח מדומה FCM

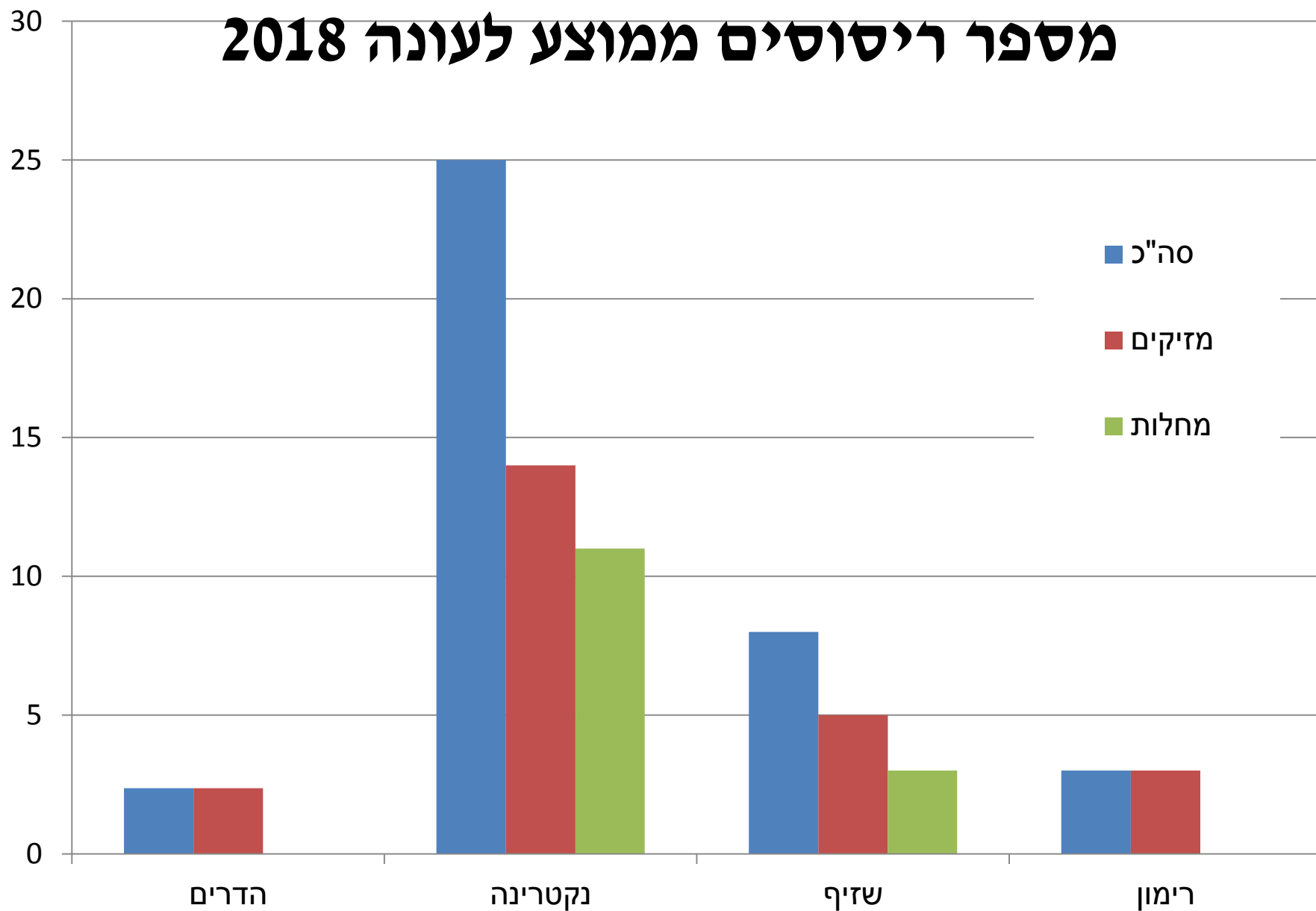
עש תפוח מדומה

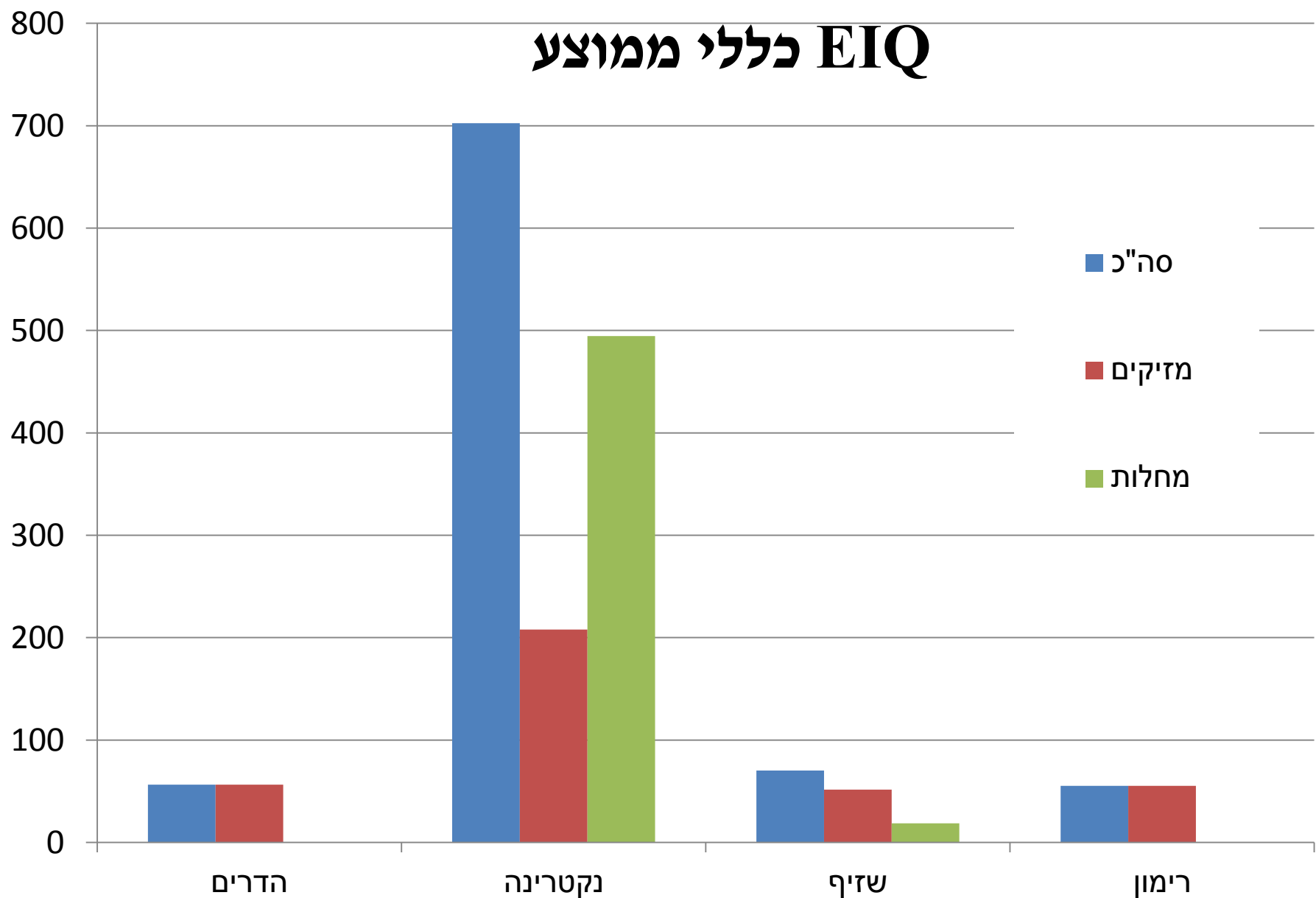
EQ – Environmental Impact Quotient

- מדד (אנדקס) שנקבע ב-1992 למדידה והשוואה של השפעה סביבתית של חומרי הדברה.
- מדד מקובל בכל העולם בנושא רעילות חומרי הדברה
- מבוסס על נתוני הרישוי של חומרים ב-EPA,
- המדד הכללי לכל חומר הוא שקלול של שלושה מדדים הבודקים השפעות שונות:
  - על הסביבה (ציפורים, דגים וכו'),
  - על הריסוס והרס (בריאותית), מבוסס על החומר והמינון
  - על הצרכן (שאריתיות בתוצרת)

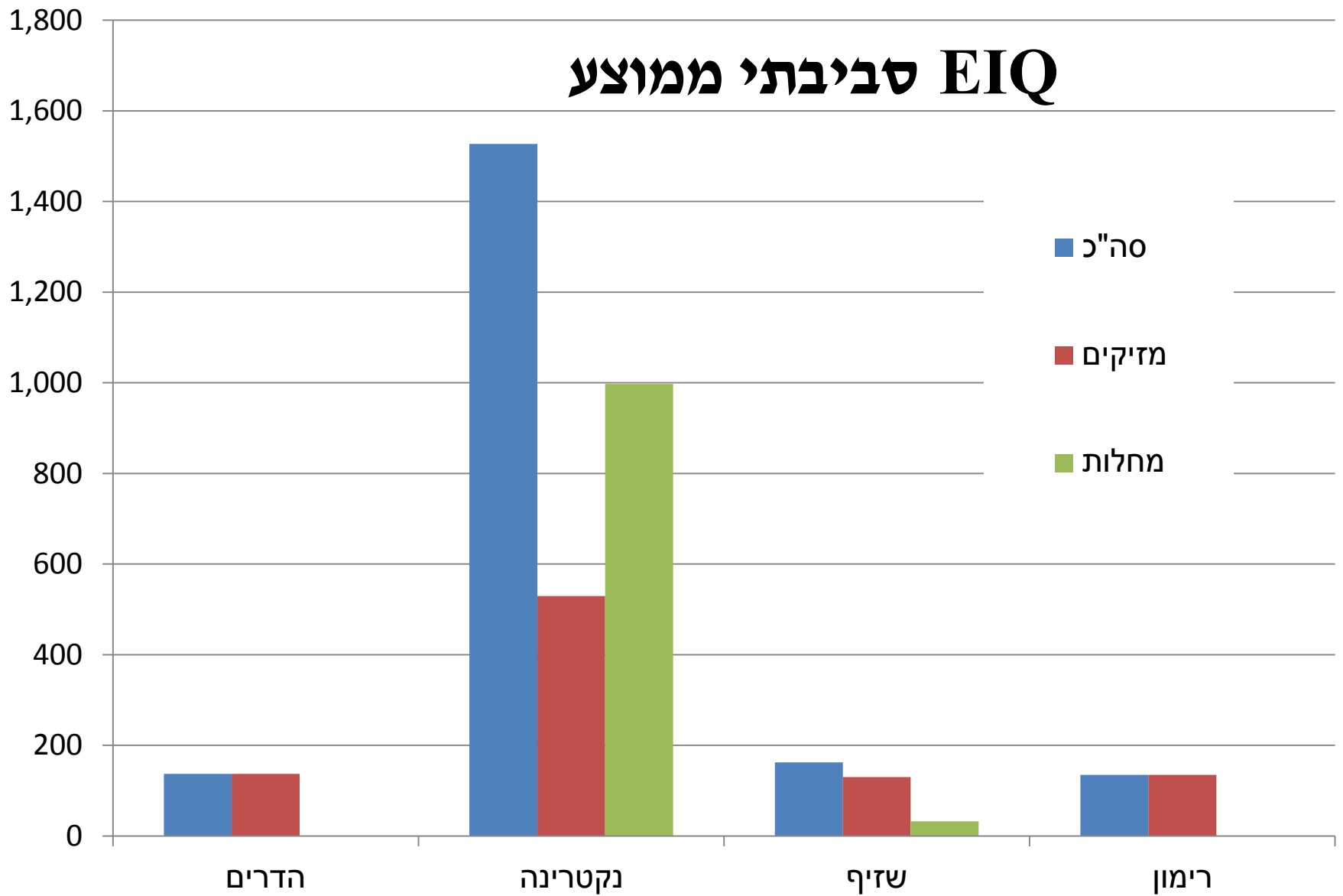
מספר ריסוסים ממוצע לעונה 2018

EQ כללי ממוצע

EQ סביבתי ממוצע

מועצת הצמחים
המועצה לייצור צמחים ולשיווקם
The Plants Production and Marketing Board

חברה לחקלאות בגליל העליון

פיתוח, מחקר והדרכה

החזון:

המהלך ש

החקלאיים יוביל להכנסת

בחומרי הדברה, ללא הפחתה באיכות הה

החקלאית; וכל זאת תוך שמירה על חקלאות בר-

קיימא וסביבה נקיה

תודעה רבה